

ประเทศไทยภายใต้กับดักประเทศรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap)

Somchai Jitsuchon

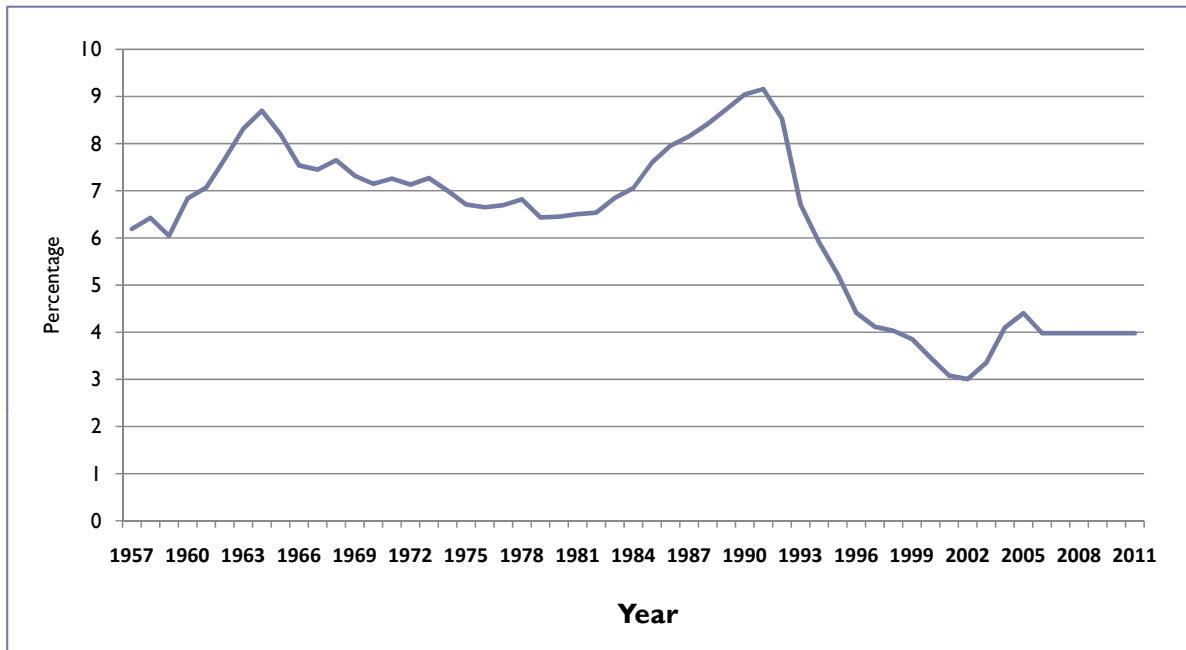
ความเป็นมา

- ▶ ประเทศไทยเข้าสู่ ‘กับดักประเทศรายได้ปานกลาง’ (middle income trap) ค่อนข้างแน่นอนแล้ว
 - ▶ Growth slow down ชัดเจนหลังต้นทศวรรษ 1990s
 - ▶ มี indicators จำนวนมากที่บ่งชี้ถึง ‘ปัญหาเชิงโครงสร้าง’ ของเศรษฐกิจไทย
- ▶ นอกจากนั้นยังมีปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำ การเสื่อมถอยของทรัพยากรธรรมชาติ climate change
- ▶ ต้องการการ Rethinking ในเรื่อง development model และการบริหารเศรษฐกิจมหภาค เพื่อ
 - ▶ เพิ่ม Long-term growth
 - ▶ ลดความเหลื่อมล้ำ
 - ▶ ความยั่งยืนทางสภาพแวดล้อม

Enhanced Growth with Inclusiveness and Environmental Sustainability

Thailand exhibits this characteristic

Medium-term Growth Rates, 1950s-present, 11-year moving average

Note: The moving averages for the years 2006-2011 are calculated using 2001-2011 data.
Source: Somchai, "Thailand in Middle Income Trap", TDRI Quarterly June 2012.

สาเหตุของ Thailand MIT

- ▶ แรงงานไทยขาดแคลนมาหลายปีแล้วและจะขาดแคลนมากขึ้นอย่างรวดเร็วตามโครงสร้างประชากรในอนาคต
- ▶ ค่าแรงในระยะยาวปรับตัวสูงขึ้น
- ▶ การใช้แรงงานต่างชาติราคาถูกเป็นเพียงการต่อลมหายใจ
- ▶ การศึกษาของไม่สามารถผลิตแรงงานคุณภาพที่ตรงกับความต้องการตลาดได้ โดยเฉพาะมีทักษะด้านภาษาและ IT ต่ำ
- ▶ มีส่วนทำให้การลงทุนน้อยลง และไม่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง
- ▶ ทรัพยากรธรรมชาติถูกใช้เกือบหมดแล้ว ไม่สามารถนำมาใช้เป็นปัจจัยไร้มูลค่า (free input) สำหรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้อีก
- ▶ ในขณะที่เสียงเรียกร้องของสังคมทำให้ภาคธุรกิจต้องมีต้นทุนในการรักษาสิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่างๆ เช่นภาษีสิ่งแวดล้อม ต้นทุนการทำ EIA/HIA การขยายตัวของธุรกิจจะไม่เร็วเหมือนในอดีต

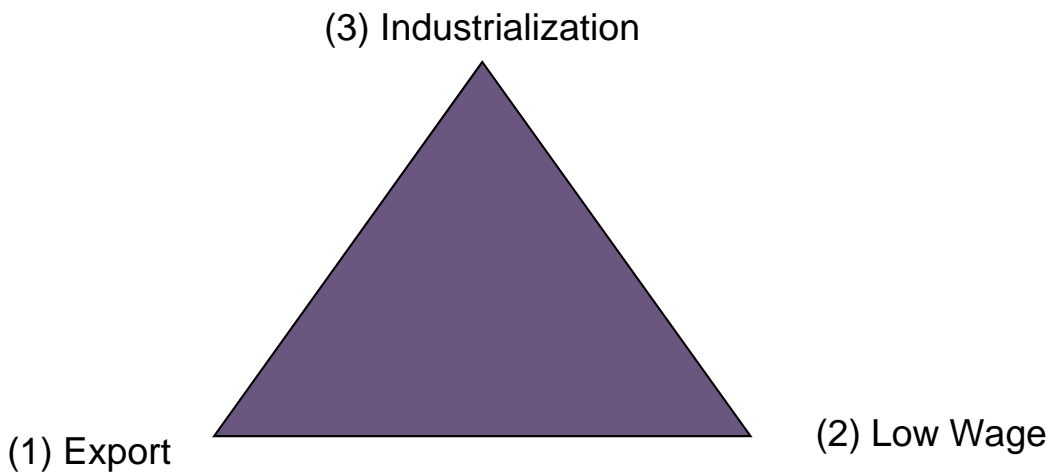
สาเหตุของ Thailand MIT (2)

- ▶ การรักษาเสถียรภาพของเศรษฐกิจมหภาคยากกว่าแต่ก่อน เพราะอัตราแลกเปลี่ยนที่ผันผวนมากขึ้น ตามการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่รวดเร็วและพลิกผันตลอดเวลา
- ▶ นโยบายการคลังก็มีข้อจำกัดจากความสามารถในการจัดเก็บภาษีที่ต่ำกว่าศักยภาพ ทำให้ภาครัฐมีแนวโน้มที่จะเจอข้อจำกัดในการใช้จ่ายเพื่อเพิ่ม growth potential ของประเทศ โดยเฉพาะการลงทุนสร้างโครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure)
- ▶ การใช้จ่ายด้านสวัสดิการสังคมที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ยิ่งเร่งให้ภาครัฐมีข้อจำกัดเร็วขึ้น
- ▶ ส่วนภาคธุรกิจเอกชนก็อ่อนแอ ขาดการมองการณ์ไกล แก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นหลัก ไม่สามารถเป็นตัวนำในการลงทุน
- ▶ มีข้อจำกัดในการเพิ่มระดับการแข่งขันในภาคเศรษฐกิจบางประเภท เช่น ธนาคาร ธุรกิจตลาดทุน การศึกษาพื้นฐาน หรือมี missing market ในเรื่องที่สำคัญเช่นการพัฒนาฝีมือแรงงานที่ได้มาตรฐานและตรงความต้องการตลาด

Where/Why is the 'trap'? (a neoclassical view)

- ▶ TFP gain from 'resource mobilization' (mainly moving people from low-productivity to high-productivity jobs), dries down.
 - ▶ Thailand during 1960-80
 - ▶ China since 1978 (accounting for 4%-8% growth (Michael Spence))
- ▶ Capital is accumulated mainly to accommodate this mobilization process
- ▶ And no other channels to further increase TFP \Rightarrow trapped
- ▶ Need to increase 'quality' of primary inputs (labor, capital), instead of mere accumulation/mobilization of these inputs
 - ▶ Human capital (education, training)
- ▶ And do more innovation (for TFP growth)

การแก้ปัญหา: ประเด็นจุดเริ่มต้น

การเลือกจุดเริ่มต้นแก้ปัญหา

1. ลดการส่งออก?
 - ▶ การส่งออกมากเป็น 'อาการ' ของปัญหามากกว่าสาเหตุ ไม่ใช่จุดเริ่มต้นที่ดี ในขณะที่การส่งออกทำให้ภาคธุรกิจต้องรักษาและเพิ่มประสิทธิภาพตลอดเวลา
 2. ปรับนโยบายอุตสาหกรรม (=ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ)
 - ▶ หากดำเนินนโยบายถูกต้อง จะช่วยลดการพึ่งพิงการส่งออก 'อย่างเป็นธรรมชาติ' มากกว่า
 - ▶ วิธีการเช่น ลดการปกป้องและผูกขาดในภาคธุรกิจสำคัญ เช่นธุรกิจบริการมูลค่าสูง เพิ่มนวัตกรรมในภาคเกษตร/อาหาร
 3. เพิ่มค่าแรง
 - ▶ เป็นการฝืนกลไกตลาด ต้องทำอย่างระมัดระวัง
 - ▶ ที่สำคัญต้องมีมาตรการอื่นรองรับ เช่นปฏิรูปการศึกษา การฝึกฝีมือแรงงาน ลดการผูกขาด
-

บางประเด็นปัญหา ‘เฉพาะหน้า’

- ▶ ประเด็นปัญหา
 - ▶ การเพิ่มระดับนวัตกรรม (ที่หลากหลาย และตรงกับศักยภาพของธุรกิจต่างระดับ)
 - ▶ การใช้ประโยชน์จากการเป็นส่วนหนึ่งของ Regional/Global Value chain
 - ▶ นโยบายประชานิยม วงจรหนี้สาธารณะ
 - ▶ การเพิ่มคุณภาพการศึกษา และการฝึกฝีมือแรงงาน
 - ▶ หัวใจคือการจัด ‘องคาพยพ’ (institutions) ในการจัดการเศรษฐกิจประเทศไทย
 - ▶ ปฏิรูปภาครัฐ (การเมือง ราชการ) ให้มองการณ์ไกลขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น
 - ▶ สร้างความร่วมมือภาครัฐ/เอกชน ที่ไม่ใช่ลักษณะ rent-seeking network
-

